

4. דברים נוספים שלא הוזכרו במחווך וחשוב לדעתי להדגיש.

5. התרשמות כללית מהספר – ראוי או לא ראוי בעיני.

מצורף קישור [לריכוז תכניות לימודים](#) – מומלץ לעיין בתכנית הלימודים על פיה נכתב ספר הלימוד אותו אתם בודקים. תודה.

שם הספר: מסע אל העבר יוון רומא וירושלים		כתה: ו'	הוצאה: מט"ח
שנת הוצאה: 2001		מהדורה:	
למי מיועד? ממלכתי [בלבד] // ממלכתי וממלכתי-דתי			
ממד לבדיקה	קריטריונים	תשובות ודוגמאות מילוליות	
רשימת נושאים בהם עוסק הספר	פירוט תוכן העניינים: נושאים מרכזיים ופריטים בתוך כל פרק	[ניתן להעתיק לכאן את תוכן העניינים או לסרוק ולצרף למחווך. הקפידו בבקשה על איכות סריקה טובה שתאפשר קריאה וודאו שהקובץ הסרוק נושא את שם הספר במלואו (כולל כהה) כדי למנוע בלבול. תודה.]	
תכנים ממקורות¹ יהודיים ו/או הקשרים דתיים [כולל התייחסות לאיורים ותמונות ולמסר שהם מעבירים: בנים ובנות; צורת לבוש; כיפה / כיסוי ראש; הפרדה מגדרית ועוד.]	בתוך הטקסט ובתרגול	רלוונטיות לנושא / לתחום הדעת	מספר העמוד, המקור ² , ציטוט והסבר
		לא רלוונטי	בשער - בחירת הצילומים בעייתית: רומא - הקולסאום. יוון - הפרתנון. ירושלים - מסגרת משער הניצחון בה היהודים הולכים לגלות. קונטקסט של קורבן
		לא רלוונטי	
		רלוונטי	
		לא רלוונטי	
		רלוונטי	
שפה	האם נעשה שימוש בשפה אמונית ³ ?	לא	
	האם ישנה הבחנה בין אמונות, דעות, עמדות ועובדות; הבחנה בין מיתוס למציאות ⁴ ?	<p>עמוד 6 - מצוין. מלמד את מלאכת ההיסטוריון תוך הדגשת חוסר השלמות. מדגיש מקורות.</p> <p>עמוד 7 - מצוין. מדגיש כי ספירת השנים היהודית היא על פי המקובל בתורה / אמונה. מחיל בספירה הנוצרית. מספר על המוסלמית.</p> <p>עמוד 10: מדגים את ציר הזמן ועוסק בעולם היווני. האירוע שממחיש הא כיבוד ארץ ישראל על ידי אלכסנדר הגדול, אירוע שולי בעולם ההלניסטי.</p> <p>מדגים את ציר הזמן ועוסק בעולם היווני. האירוע שממחיש הא כיבוד ארץ ישראל על ידי אלכסנדר הגדול, אירוע שולי בעולם ההלניסטי.</p>	

¹ מקור: ספרי המקרא: תורה, תנ"ך; ספר האגדה; תפילה; סידור; מחזור; פיוט; תלמוד; משנה; מדרש; חז"ל; סיפור חסידי; הרמב"ם ועוד

² מקור: ספרי המקרא: תורה, תנ"ך; ספר האגדה; תפילה; סידור; מחזור; פיוט; תלמוד; משנה; מדרש; חז"ל; סיפור חסידי; הרמב"ם ועוד

³ למשל: אלוקים; הקב"ה; תפילה; נס

⁴ למשל: נסים כעובדה קיימת – התרחשו בעבר ומתרחשים כיום; הטבע נוצר ועוצב, כעובדה שאין מערערים עליה, על ידי אלוהים

<p> עמוד 16: מדגיש כי הדמוקרטיה הייתה לחלק מהאוכלוסייה בלבד (גברים מיוחסים) עמוד 23 - הדגשה כי ספרטה לא נחשבה לעיר מדינה דמוקרטית עמוד 29: פסל יווני כולל עירום גברי עמוד 33: דיון בזכויות הנשים ומגבלותיהן עמוד 39 - גישה חיובית לנישואי תערובת, מיזוג תרבויות עמוד 43 - אלכסנדריה מרכז היצירה המדעית עמוד 50 - הדגשת הפיקטיביות של האיליאדה והאודיסאה עמוד 54 - תחילת הדיון ביהודה ועולם ההלניסטי עמוד 55 - קריקטורה בעייתית המציגה דמות מגוכחת של נערה המקשיבה למוסיקה יוונית וכן נוער עם חולצה של מכבי מודיעין ומנורה על החולצה + כובע בייסבול הטוען כי הוא בקטע המתיוון (כוכב הבייסבול למרבה האירוניה הוא בדיוק ההתייוונות) עמ' 57 - מיצוי ההבדל בין יהדות להלניזם בפוליתאיזם מול מונותאיזם עמוד 58 - דיון בסיבות להתייוונות. הסיבות הנמנות הן זכויות יתר ותמיכת השלטונות. האפשרות שהתרבות היוונית הציעה ערכים נוספים (תרבות רחבה ועמוקה, מדע, שפה הקשר רחב) לא מועלית כלל (אין לי בסיס מחקרי לקבוע מה נכון מחקרית). עמ' 60 - דגש על היחס הטוב (פטור ממיסים לשיקום בית המקדש, אוטונומיה רחבה) עמ' 61 - הדגשת השחיתות הקשה של הכהנים עמ' 62 - יסוד אנטיוכיה על ידי הכהנים המתיוונים. דגש כי הכהנים היו יהודים ולא אימצו דת אחרת. פוליס יווני. התנגדות לפעילות ספורטיבית עמ' 63 - שוד המקדש על ידי אנטיוכוס כפי שנראה למימון מלחמה ולא כאקט ספציפי עמ' 64 - גזירות אנטיוכוס - נאמר שהיו חריק אך אין כלל ניתוח מדוע ניגזרו. נראה בעיניו ושווה בדיקה בספרות עמ' 66 - יהודים מתו על קידוש, צייתו ליוונים, נלחמו - מראה את אפשרות הבחירה עמ' 67 - חנה ובנייה וקידוש השם עמ' 68-75 - המשך תיאור המלחמות. יש דגש על הבחירות שביצעו היהודים (לקבל אוטונומיה או להמשיך למרוד, רצון בעצמאות מדינית מלאה, כשלונות, פוליטיקה אזורית. עמ' 76 יוחנן הורינוס - גיוס צבא נוכרי, גיור בכוח של האדומים עמ' 78 - אלכסנדר ינאי - מלחמות אחים בגלל התנגדות למלחמות שעלו בקורבנות עמ' 80 - חלוקה לכתות - צדוקים פרושים ואיסיים על רקע המשך המלחמות, מינוי כהן גדול עמ' 81 - הדגשה כי הפרושים מפרשים את התנ"ך והצדוקים מתייחסים לתנ"ך עצמו בלבד עמ' 82 - המשך השימוש בתרבות יוון - שמות המלכים - שלומציון מפסיקה המלחמות </p>		
--	--	--

<p>עמ' 86 - שאלות סיכום - דגש על מלחמות ברירה והתרחבות</p> <p>עמ' 88 - קו הזמן של האימפריה הרומית יחד עם יהודה - דגש</p> <p>חסר פרופורציה על החשיבות היחסית של היהודים</p> <p>עמ' 96 - תיאור מאבק המעמדות לזכויות</p> <p>עמ' 101 - תיאור האימפריה - בריתות עם שליטים מקומיים, ניצול כלכלי, תלונות לסנט</p> <p>עמ' 106 - השפעות תרבותיות על יוון באימפריה (רב תרבותיות)</p> <p>עמ' 111 - רצח יוליוס קיסר - "האם רצח פוליטי?"</p> <p>עמ' 112 - פאקס רומנה (השלום הרומאי), אוגוסטוס, מיעוט במלחמות, יחס הוגן בפרובינקיות</p> <p>עמ' 114 - צמיחה כלכלית, מפעלי השקיה ותחבורה, השפעה תרבותית</p> <p>הערה - קצת חסר ההקשר של האימפריה להווה - שלטון - שפות רומניות - חוק - השפעה תרבותית עמוקה</p> <p>עמ' 117 - כיבוש יהודה על ידי פומפיוס בזמן מלחמת אחים - מעמד טוב של מדינת חסות ולא פרובינקיה. ציווה לטהר את המקדש ולחדש את עבודת ה'</p> <p>עמ' 119 - המשך מלחמות בין המנהיגים היהודים עד להורדוס</p> <p>עמ' 121 - הורדוס - רצחני - פוגע בעם - צבא נוכרי - מינוי כהן למרות שנתפס כזר</p> <p>עמ' 128 - דיון בשאלה האם הורדוס היה טוב או רע ליהודים</p> <p>עמ' 129 - תחילת הדיון באוגוסטוס כמנהיג. בחירה מעניינת כי מציגה לתלמיד דמות חיוביות של מנהיג זר</p> <p>עמ' 130 - דיון ארוך על השינויים בשלטון. תקופה רעה תחת פונטוס פילטוס וסילוקו, תקופה טובה תחת אגריפס. הדגש הוא הוגן על השינויים לטובה ולרעה, פרובינקיה מול עצמאות חלקית כמו גל של שינויים שאינם קשורים כלל לנעשה ביהודה כמו עלייתו של קליגולה</p> <p>עמ' 142 - מסופר על קיומם של יהודי התפוצות ללא ההדגשה הראויה</p> <p>עמ' 143 - עליית החכמים וירידת מעמד הכהונה (היה יכול להיות נחמד עם הדגשה יותר טובה על המשמעות ארוכת הטווח של המהלך)</p> <p>עמ' 149 - היסטוריה של ראשית הנצרות</p> <p>עמ' 150 - תקציר פועלו של ישו בעמוד אחד. קצר ולא מספיק מפורט באופן קיצוני. אין התייחסות להיעדר מקורות בני הזמן</p> <p>עמ' 151 - התייחסות להסגרתו של ישו לרומאים על ידי הכהן הגדול</p> <p>עמ' 154 - התייחסות לשמעון התרסי כמפיץ של הבשורה, התנתקות מהיהדות. חסר הסבר על ההבדל בין סוגי הנצרות</p> <p>עמ' 164 - המרד הגדול</p> <p>עמ' 165 - בארץ אוכלוסיה יהודית לא יהודית מעורבת. סיכסוך בקיסריה בין האוכלוסיות על הבעלות על העיר.</p>		
---	--	--

<p>עמ' 166 - היהודים הרגישו כי הרומאים תומכים בנוכרים בארץ ולא בהם. המיסוי גדל אולם גם חובת התרומות למקדש. הכהונה התקרבה לשלטון ומכך נוצרו מתחים בתוך העם</p> <p>עמ' 170 - חלוקה לסיקרים הדורשים מרד על רקע דתי ולאומי ולשוחרי השלום. הסיקרים מפעילים אלימות כלפי המתנגדים</p> <p>עמ' 171 - אוהבי השלום הנקראים גם מתונים ניסו למנוע המלחמה. חלקם התנגדו לרומאים אולם חששו מהתוצאות.</p> <p>אגריפס השני הדגיש את חוסר התוחלת במרד מול רומא ההחזקה (מודגש בספר)</p> <p>עמ' 173 - מלחמה בין היהודים לנוכרים מלוכלכת משני הצדדים</p> <p>עמ' 174 - תחילת המרד. הצלחות ראשונות, איחוד השורות, ביצור הארץ</p> <p>עמ' 178 - הרומאים כובשים את הגליל, יוסיפוס פלביוס. התאבדויות בארבל ובגמלא (חסר דיון בתופעה החמורה)</p> <p>עמ' 181 - תיאור של מלחמת האחים בירושלים ותוצאותיה, הצעת כניעה מטיטוס</p> <p>עמ' 184 - כיבוש העיר, החורבן, חורבן בית המקדש</p> <p>עמ' 186 - התאבדות במצדה.</p> <p>עמ' 188 - הדגשת המחיר החמור של המרד - עבדים, חורבן, הרוגים רבים</p> <p>עמ' 190 - המעבר ליבנה וליהדות מובססת ספר ותפילה ובית כנסת. הנהגה רוחנית. ריב"ז מול אלו הקוראים לסיום הקיום</p> <p>עמ' 197 - מרד התפוצות (הכרה מאוחרת בפיזור העם היהודי, מוטב מאוחר) - יהודים נגד נוכרים בעירק, מצרים ולוב. דיכוי רומי, הרוגים רבים - התנצרות חלקית</p> <p>עמ' 199 - אדריאנוס מקים את אלילה קפיטולינה ואוסר את המילה.</p> <p>עמ' 200 - נר כנכבא מנהיג מרד - משיח - רצון קודם לעצמאות - ראשית מלחמת המנהרות - נצחונות ראשונים</p> <p>עמ' 202 - "ברור שליהודים לא היה סיכוי לנצח את הצבא הרומא המנוסה"</p> <p>עמ' 204 - המחיר של המרד- גזרודת אדריאנוס (חסרה הדגשה של גודל האסון, חלקו של עקיבא, מחלוקת על המרד)</p> <p>עמ' 206 - ירידה לבבל, עליית הגליל, רבי יהודה הנשיא, חתימת המשנה, עלייתה ש בבל כמרכז היהודי המוביל</p> <p>עמ' 210 - המרכז בבל, יחס סובלני, תלמוד בבלי, עליית הישיבה כמוסד מרכזי, עריכת התלמוד, תלמוד ירושלמי</p> <p>עמ' 217 - משבר באימפריה ועליית הנצרות</p> <p>עמ' 220 - רדיפת הנצרות, הפכיתה לדת האימפריה. חסר דיון קצר על המורכבות, על העירוב נוצרי פגני.</p> <p>עמ' 222 - "לבסוף הפכה הנצרות לדת של אירופה כולה" - התהליך לקח למעלה מאלף שנים ובהקשר של הספר מיותר ולא נכון</p>		
<p>באופן כללי התשובה מאד חיובית. יש הדגשה של סוגיות מורכבות</p>	<p>האם הטקסטים והשאלות מאפשרים לתלמיד להטיל</p>	<p>רמת השיח המוצע</p>

	ספק? לערער ולהרהר אחר הנאמר? בכל נושא?
לסיכום הבדיקה	
כמעט כלום	מה מפריע לי?
פה ושם יש נטיות יהודוצנטריות:: האפשרות שההתיוונות לא נבעה רק ממניעים כלכליים אלא גם מתרבות עשירה אינה מוצעת כלל (ואין השוואה למקומות אחרים). לא נשאלת כלל השאלה מה היה הטעם במרידות. הגולה (בבל) מוצגת אך לא נשאלת שאלת המשמעות.	מדוע מפריע לי?
מתן דגש נוסף למורה בנקודות בעייתיות: הנצרות, המשמעות של ההתאבדות, הרחבה על יהדות התפוצות, הרחבה על מרד בר כוכבא ותוצאותיו, פרופורציות של יהודה מול האימפריות בנות הזמן.	מה אני מציע במקום? או בנוסף? מה חסר? מה מיותר?
דברים נוספים שלא הוזכרו במחווך וחשוב לדעתי להדגיש:	
התרשמות כללית מהספר – ראוי או לא ראוי בעיני:	
<p>“יוון רומא וירושלים” הוא ספר לימוד בהוצאת מט”ח ללימוד ההיסטוריה לכתות ו’ בזרם הממלכתי. הספר לקח על עצמו מטרה מורכבת - לא רק סקירה של האימפריות והתרבויות החשובות בתולדות המערב, אלא גם את ההקשר של יהודי ארץ ישראל - כיבוש, אינטגרציה, עצמאות ומרד. זהו מכלול נושאים נושא רחב יריעה להפליא המכוסה היטב, בוודאי כתה 1’.</p> <p>בספר גישה פתוחה ורחבה. יש דגש דגש על מורכבות, העדר של טובים ורעים או שחור ולבן. התרבויות מוצגות עם פגמיהן (דמוקרטיה רק לעילית ביוון), חילופי התרבויות, השינויים שעברו ודמויות בעלות השפעה.</p> <p>היהודים אינם יוצאים קדושים - אין סוף מלחמות פנימיות, מלחמות חיצוניות מיותרות, שחיתות קשה בכהונה וכו’ מוצגות לאורך כל הספר.</p> <p>האינטראקציה עם יהודה והיהודים עשירה: היוונים והרומאים אינם סתם “רשעים”. כדוגמה, שוד המקדש נבע מבעיות מימון של מלחמה, מלחמות היהודים גרמו נזקים קשים, הרומאים טיהרו את המקדש ועוד.</p> <p>הסכנות מזווית הראיה בספר ברורות: במהלך התקופה חלו מספר גדול של מלחמות, מרידות ועימותים קשים ששינו את פני העם היהודי ואת הקשר שלו לארץ ישראל. בסך הכל הספר עומד במשימה בכבוד. אולם פה ושם יש נטיות יהודוצנטריות:: האפשרות שההתיוונות לא נבעה רק ממניעים כלכליים אלא גם מתרבות עשירה אינה מוצעת כלל (ואין השוואה למקומות אחרים). לא נשאלת כלל השאלה מה היה הטעם במרידות. הגולה (בבל) מוצגת אך לא נשאלת שאלת המשמעות.</p>	

את המחווך המלא + נספחים [צילומים רלוונטיים] הכניסו בבקשה לתיקיה. הכנסו לקישור שלהלן והעבירו אליו את התקיה במלואה: תודה © © ©
<https://drive.google.com/drive/folders/OB1uxMR7MGiZTWVZ4YnhaLW82RGs>

⁵ נא לצרף מספרי עמודים, ציטוטים ותמונות – ניתן לצרף צילום הדף [אם מצורף בקובץ נפרד – נא וודאו שהקובץ נושא את שם הספר במלואו (כולל כתה)]

⁶ למשל: דוגמאות והשוואה לתרבויות אחרות / תיאוריות שונות]